

דפים קג – קד

קעג. האם דם נבילה מטמא?

נחלקו תנאים בדבר; רבי יהודה סובר שמחלוקת בית שמאי ובית הלל היא, שב"ש מטהרים ובית הלל מטמאים (מדרבנן. ראב"ד) משום טומאת נבילות. וכן הורה רבי יהודה למעשה בבית רבי, שמטמא – כבית הלל. ושיעורו ברביעית, הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית.
ואולם העיד ר' יהושע ור' יהושע בן בתירא שטהור (ולא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה. רי"ד).
א. הרמב"ם פסק שדם נבילות טהור. ונחלקו ראשונים האם יש בו טומאת משקין או טהור לגמרי. ובשפת אמת צדד שממשמעות דברי התוס' נראה שפסקו שטמא.
ב. הדם אינו מצטרף עם בשר נבילה לטמא, לפי שאין שיעוריהם שוים (תוס').
ג. לדברי הכל הדם אינו בכלל 'בשר', שאף המטמאים דם נבילות לא טימאו אלא משום לימוד מיוחד (עפ"י תוס' שבת עז. ופסחים כב.).

דף קד

קעד. א. מה דינו של המתנדב לוג אחד לנסכים; שני לוגין / שלשה וכו' עד אחד-עשר?
ב. מה דינו של המתנדב יין ושל המתנדב שמן?
ג. מה דין המתנדב מנחה סתם?
ד. אלו קרבנות נדבה באים בשותפות ואלו אינם באים אלא ביחיד?
א. אמר רבא: מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום.
המתנדב לוג אחד לניסוך – אינו קרב, וכן שנים, עד שיושלם לשלשה לוגין שהוא שיעור ניסוך הקטן ביותר שמצאנו בתורה.
אם אמר 'הרי עלי', התוס' צדדו שחייב למלא את השיעור לדעת חכמים דלעיל (קג), אבל ב'הרי אלו' – אינו חייב. וברמב"ם משמע שגם ב'הרי עלי' אינו חייב להשלים, ואפילו קדושת דמים לא חלה על מה שנדר. ומרש"י משמע שהדבר תלוי בספק הגמרא דלהלן, האם יש קבע לנסכים, כי אז חייב להשלים, אם לאו (עפ"י לקוטי הלכות).
המתנדב שלשה לוגין, ארבעה וששה, ומעלה – ראויים לניסוך (שיעור נסכי כבש – שלשה לוגין, ושל איל – ארבעה, ושל פר – ששה. ושבעה לוגין – צירוף נסכי כבש ואיל, שמונה – שני אילים, וכן הלאה). חמשה – אין מתנדבים, שאין זה שיעור הראוי לניסוך. ואם נדב חמשה – נסתפקו בגמרא האם יכול לנסך ארבעה מתוכם, והחמשי יישאר עד שיצטרף עם אחר, או שמא יש קבע לנסכים וכל החמשה לא ייקרבו עד שייצטרפו לשיעור הראוי. רבא הוכיח שאין קבע לנסכים, ואילו אביי נשאר בספק, וכן רב אשי רצה להוכיח ממתניתין שיש קבע לנסכים ודחו הוכחתו.
לפי הצד שיש קבע לנסכים, נסתפק אביי כשנדר אחד-עשר לוג, האם הם קרבים כיון שראויים לנסכי שני אילים ולכבש, או שמא כוונתו היתה לנסכי שני פרים, ולא ייקרבו עד שימלא לוג נוסף. ועלה ב'תיקו'. (אבל לרבא אין מקום לספק, כיון שאין קבע לנסכים ומקריב כל מה שראוי לבוא בצורה כלשהי). להלכה יש לחוש שיש קבע לנסכים. ואולם בשנדר אחד-עשר נספק לקולא, שכן משמעות פשוטת המשנה, שמששה ולמעלה יכול לנדב לכתחילה (עפ"י לקוטי הלכות. וע' שפ"א).

- ב. מתנדבים יין. [ומנסכו לספלים בפני עצמו ויורד לשיתין (כן דייקו לעיל עד: מהמשנה) ולשמואל (שם ובזבחים צא:), מולפו על גבי האשים].
 שמן; לרבי עקיבא, אין מתנדבין שמן לפי שאינו בא בפני עצמו אלא כלול בסולת. ולר' טרפון – מתנדבים [וקומצו ומקטיר הקומץ, ושיריו נאכלים (זבחים צא:). ולאביי (שם) השמן כליל לאשים].
 א. הלכה כרבי טרפון, הואיל וסתם התנא (לקמן) כמותו. וקומץ ושיריו נאכלים (רמב"ם; לקוטי הלכות).
 ב. נראה שאין מתנדבין סולת לבד. וצ"ע (שפת אמת).
 ואפשר לנדב סולת ושמן ללא יין (עפ"י רש"ש ושפת אמת [וכן יש להוכיח מלקמן קז רע"א שמקשה 'האיכא נסכים' ומתריך דלשתין אולי, ושוב מקשה 'האיכא מנחת נסכים' – ומאי קושיא, כיון שיש במנחת נסכים יין דלשתין אולי, א"כ אין זה בכלל נדר, אלא ע"כ לומר דהקושיא ממתנדב סלת ושמן בלא יין שכולה למזבח. הרי"ד ויור שליט"א). וע' בשפ"א ובגליונות קה"י לעיל צא).
 ונראה שמנדב אדם מלח, הגם שאינו בא בפני עצמו – כשמן (חזו"א לג, טו).
 ג. המתנדב מנחה סתם – יביא אחת מחמש מנחות הנדבה; סולת, מחבת, מרחשת, חלות או ריקקין (– מאפה תנור). רבי יהודה אומר: יביא מנחת הסלת, שהיא מיוחדת שבמנחות.
 מנחת נסכים לא יביא אלא אם פרש בנדבתו 'מנחת נסכים'.
 ד. עולה – בין בהמה בין עוף, ואפילו פרידה אחת באה בשותפות. וכן שלמים – באים בשותפות. אבל קרבן מנחה אינו בא נדבה אלא על ידי היחיד (ונפש).
 [ואולם המתנדב מנחה ומת – בניו מביאים אותה, שלא קנאוה להקרות על שמם (לעיל ה)].
 א. מלשון המשנה נראה לדייק שרק עשרון אחד אינו בא בשותפות, אבל שני עשרונים – אפשר. ואולם הרמב"ם שינה וכתב שאין שנים מביאים מנחה בשותפות. וצריך עיון לדינא (שפת אמת).
 ב. נסכים; נראה ודאי שבאים בשותפות, כיון שהקרבת בא בשותפות. ונראה שהוא הדין יין, יכולים לנדבו בשותפות. אבל שמן, לפי מה שלמד רבי טרפון (בזבחים צא:), מקרבן מנחה, נראה שאינו בא בשותפות, כמנחה (עפ"י שפת אמת).

פרק שלשה עשר; דפים קד – קה

- קעה. מה דין הנדר באופנים דלהלן?
 א. 'הרי עלי עשרון' / 'עשרונות'.
 ב. פרשתי בנדרי כמה עשרונות ואיני יודע מה פרשתי. פרשתי מין מנחה ואיני יודע איזו פרשתי.
 ג. 'הרי עלי מנחה' / 'מין מנחה' / 'מיני מנחה'.
 ד. 'הרי עלי מנחות' / 'מין מנחות' / 'מיני מנחות'.
 א. 'הרי עלי עשרון' – יביא אחד. 'עשרונות' – יביא שנים.
 על שני הדינים אמרו 'פשיטא' ואין צריך לומר (וע' תוס' קז. שו"ת הרא"ש ו, יט; טהרת הקדש כאן).
 יש מי שמחלק ואומר שאין לילך אחר המשמעות המנימלית אלא בדבר שאין לו קצבה למעלה, אבל אם יש לדבר סוף – יש להחמיר בנדריים לתפוס המשמעות הרחבה ביותר (תומים). ואולם הגרעק"א (ע' חדושי רעק"א קו:) חולק.